

ԳԻՏԵՍ ԻՆՉ ԳՈՅՆ Է ԱՐԵՒՈՒ ՃԱՌԱԳԱՅԹԸ

Արդեօք գիտես ի՞նչ գոյն է արելու ճառագայթը «վստահ ճերմակ է» պիտի պատասխանեն մեծամասնությունը: Այո՛, ճերմակ է, բայց գիտե՞ս որ ան կազմուած է եօթը հիմնական գոյներէն: կը սկսի կարմիրէն, յետոյ՝ սարնչագոյն, ետքը դեղին, կանաչ, կապոյտ եւ մանուշակագոյն: Երբ այդ գոյները կը խառնուին, արեւի ճառագայթը ճերմակ կ'երեւի: Բայց երբ արելու ճառագայթը անցնի եռանիստ ապակիի մէջէն իւրաքանչիւր գոյնի ճառագայթ կը տեսնենք առանձին: Ասոնք բնութեան գոյներն են:

Այս գաղտնիքը երեք հարիւր տարիներ առաջ ի յայտ բերաւ անգլիացի գիտնական Նիւթոնը:

Նիւթոնը առաջինն էր, որ բացայայտեց, թէ արեւու ճառագայթը բազմագոյն է: Կ'ուզէ՞ք ստուգել ըսածիս ճշմարտութիւնը: Եկեք պատրաստենք կլորածելի խաւքարտ մը եւ ներկենք կարմիր, սարնչագոյն, դեղին, կանաչ, կապոյտ եւ մանուշակագոյնով, կեղրոնը կապենք առանցքը եւ արագ, շատ արագ դարձնենք: Եւ ահա հրաշք, բազմագոյն շրջանակը կը դառնայ միագոյն՝ ճերմակ, որովհետեւ երբ դարձնենք շրջանակը ամեն գոյները կը խառնուին իրարու:

Ապրի՛ս: Հիմա դուն արդէն փոքրիկ գիտնական ես:

ԵՐԵՒԱՆ քաղաքի ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Երեւան անունը Երեբունի բառի փոխուած տարբերակն է: Ուրարտերէն «բ» հնչիւնը հայերէնի մէջ կը կարդացուի «ւ»: Երեբունի անունը դարձած է Երեւունի, ապա Երեւան:

Պահուած պատմական արձանագրութեան շնորհիւ գիտնականները որոշած են Երեւանի ծննդեան թուականը՝ Քրիստոսէ առաջ 782-ը:

Երեբունի-Երեւանը հիմնադրուած է Գոմ քաղաքէն 29 տարի առաջ, ան աշխարհի ամենահին քաղաքներէն մէկն է:

Դարերու ընթացքին Երեւանը դիմադրած է տարբեր թշնամիներու յարձակումներուն՝ ասորիներու, հռոմեացիներու, բիզանդացիներու, պարսիկներու, մոնկոլներու, թուրքերու, բայց ան կանգուն մնացած է:

1918 թուականի Մայիս 28-ին, երբ հռչակուեցաւ Հայաստանի առաջին հանրապետութիւնը, Երեւանը դարձաւ մայրաքաղաք:

1924-ին Մեծ ճարտարապետ Ալեքսանդր Թամանեան գծեց Երեւանի յատակագիծը:

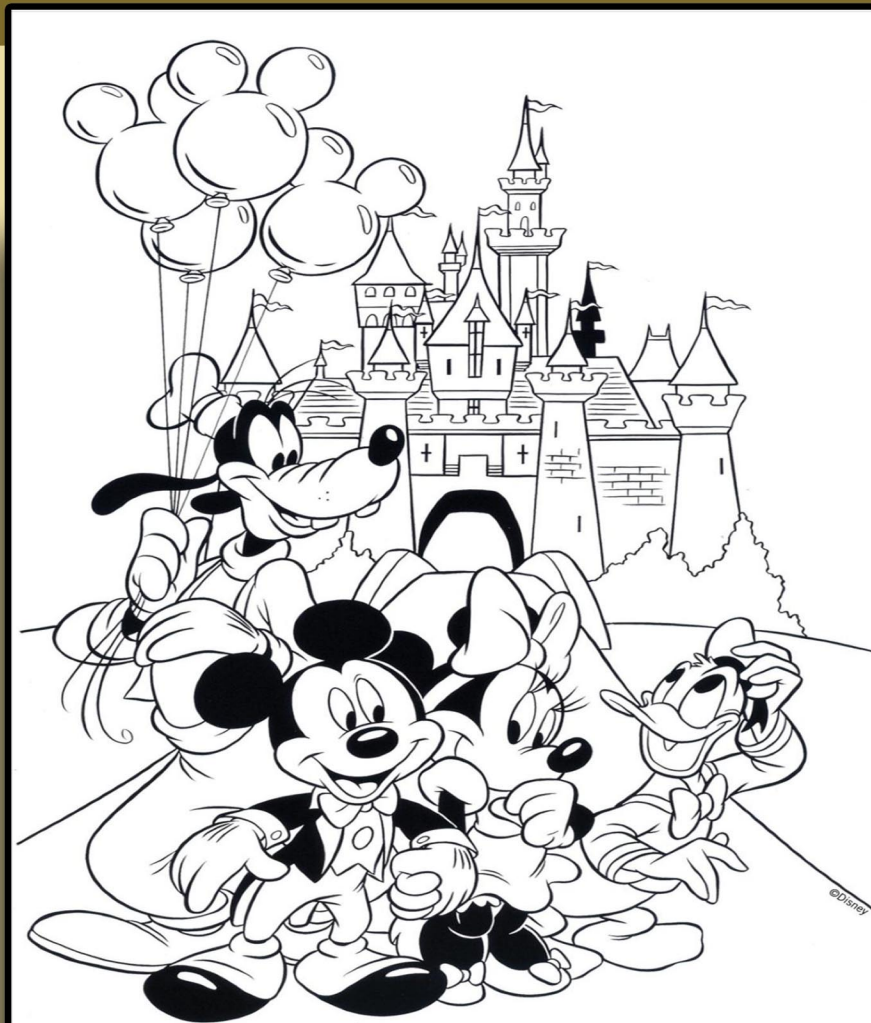
Երեւանի շէնքերը սկսան կառուցուիլ տարբեր քարերով, բայց ամենատարածուածը վարդագոյն տուֆն էր, անոր համար ալ ան կոչուեցաւ վարդագոյն քաղաք:

1991 Սեպտեմբեր 21-ին Հայաստանը անկախացաւ եւ Երեւանը դարձաւ համայն հայութեան մայրաքաղաքը:

ԹԻՒՆ ՊԱՏՐԱՍՏԵՃ՝ ՈՒԹԱՆ ԿԱՌԵԱՆ-ՏԻՐՄԻՔԵԱՆ
ՆԿԱՐԱՉԱՐՈՒՅԺ՝ ՈՒՅՖԻ ՔԵՇԻՇԵԱՆ

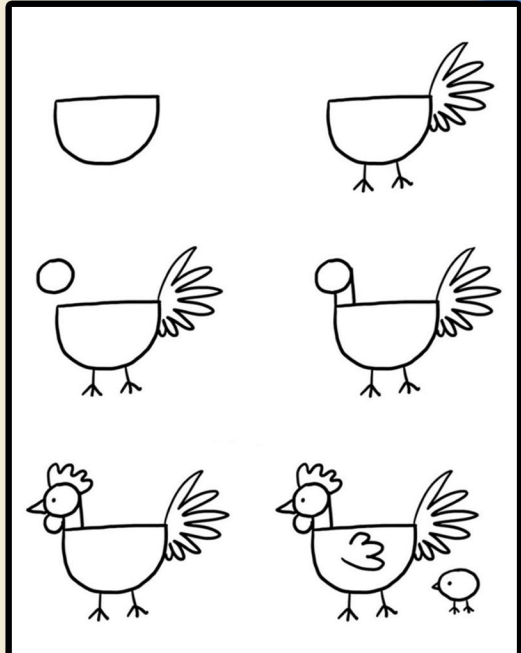

Նախասիրած գոյներով ներկե մկնիկն ու իր ընկերները:

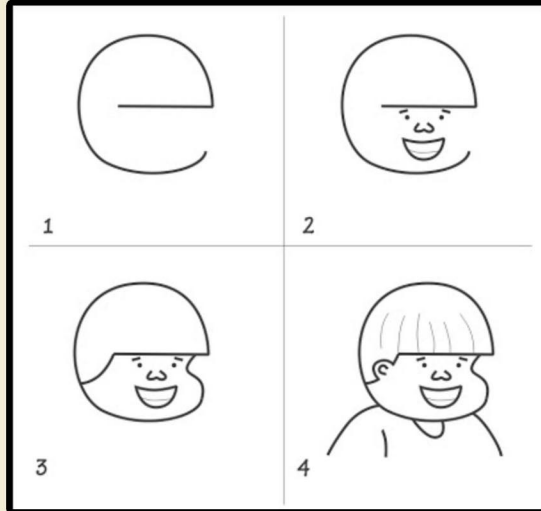

Նախասիրած գոյներով գունաւերե արջուկին պատկերը:

1.	2.
3.	4.
5.	6.

Ինչէ՞ս վեց քայլով կը գծենք հաւիկ:

1	2
3	4

Քայլերուն հետեւելով գծենք տղայ:

ՀՆԱՐԱՄԻՏ ՄԱՅՐԸ

Ո՞Վ...

Օր մը, մայր բաղ մը իր բաղիկներուն հետ կ'ուղղուեր դէպի լիճ, երբ հեռուն կը նկատէ աղուէս մը: Մայր բաղը տագնապած կը պոռայ. «Ձագուկներս, աճապարեցէ՛ք, աղուէս մը կը մօտենայ մեզի»:

Բաղիկները կ'աճապարեն լիճ հասնելու, մինչ մայր բաղը կը մտածէր, թէ ինչպէ՞ս պիտի կարենար պաշտպանել ձագուկները, եթէ աղուէսը մօտենար իրենց: Ան հնարք մը կը մտածէ եւ կը սկսի քալել մէկ թելը գետնին քսելով:

Աղուէսը, երբ կը տեսնէ բաղին այս շարժումները, կ'ուրախանայ, կարծելով թէ բաղը վիրաւորուած է, հետեւաբար դիւրին պիտի ըլլար զայն բռնելը, ուստի ձգելով ձագուկները կը վազէ մայր բաղին ուղղութեամբ:

Մայր բաղը, հետզհետէ կ'արագացնէ իր քայլերը՝, աղուէսը լիճէն հեռուն առաջնորդելով: Աղուէսը կը շարունակէ հետեւիլ անոր: Երբ մայր բաղը վստահ կ'ըլլայ, որ բաղիկները լիճ հասած են ու ապահով են, կը հանգստանայ, խոր շունչ մը կ'առնէ եւ թելերը բանալով կը թռչի ու կ'իջնէ լիճին մէջտեղը, ուր իրեն կը միանան իր ձագուկները:

Աղուէսը ապշած կը նայի մայր բաղին ու բաղիկներուն, եւ կ'ափսոսայ, որ չի կրնար հասնիլ անոնց:

Այսպիսով մայր բաղը հնարամտութեամբ կը յաջողի պաշտպանել իր ձագուկները:

Սիրելիներ, մայրական բնագոյն ու հնարամտութիւնը երբեմն կը գերազանցեն աղուէսին խորամանկութեան:

Մա՛յր, դուն ինծի կ'ըսես, խրատ կու տաս երբեմն, որ շուները չքարկոծեմ, կատուին պոչը չքաշեմ, ճանճին թելը չփրցնեմ եւ մրջիլնին ու մարախին վրայ չկոխեմ, «Մե՛ղք են, բոլորն ալ բարի Աստուծոյ մը բարի արարածներն են», կ'ըսես: Աղէկ, շա՛տ աղէկ, բայց նոյն իմաստով պատուիրան մը ո՞վ պիտի տար, ո՞վ պիտի հասկցներ իրենց՝ այդ բարի արարածներուն:

Դաշտէն կու գամ ահա: Հոն աչքովս տեսայ, որ բազէ մը ծառի մը գիրկը բազմած՝ աղաւնի մը կը փետտէր, կը ճաշակէր հանգի՛ստ-հանգի՛ստ: Ծնճողուկ մը՝ գիրուկ թրթուր մը բերանը՝ բոյն կը մտնէր: Արագիլը գորտ մը կը հալածէր: Ոգնին՝ փուշէ գնդակ կտրած՝ օձի ձագ մը կը չարչարէր: Մշակ մը կը պատմէր, թէ ինչպէս երկու հատ ճնճողուկի ձագ հաներ էր իր սպանած օձին փորէն: Աչքո՛վս տեսայ, որ երկու մրջիլն վիրաւոր մարախի մը գլուխը կը սղոցէին, մինչ ուրիշ մը անոր տոտիկներէն մէկը շալկած տուն կ'երթար յաղթական: Ուրիշ մարախ մը, անդին, մետաքս պատանք կը հագներ ողջ-ողջ, սեւ սարդի մը առէջին ծալքն ինկած:

Եւ չե՞ս տեսներ, մեր կատուն ինչպէս կը ճւաջնէ մկան ձագը: Ու փողոցին աներես շունը՝ Քոմօ՛ճ, զոր ամենէ՛ն շատ կը քարկոծեն տղաքը, մեր հաւձագը չխեղդե՞ց, չկերա՞ւ երէկ, դէ՞ռ երէկ...

Քու խրատդ կը խոստանամ օղ ընել ականջիս, մա՛յր, բայց ո՞վ պիտի կրնար նոյն օղը տանիլ ու կախել նաեւ բարի Աստուծոյ մը բարի արարածներուն ականջէն եւ աշխարհքը շէ՛ն պահել, կեանքով ու երգով լեցո՛ւն պահել միանգամայն: Ո՞վ...

- Բառեր եւ բացատրութիւններ**
- Պատուիրան- պատուեր, խրատ
  - Թրթուր- որդ (թիթեռնիկի)
  - Առէջ- թել
  - Հաւձագ- ճուտիկ
  - Պատանք- ճերմակ սաւան, որմով մեռել կը ծածկեն

ՆԱԻԱԿ-ԴՊՐՈՑՆԵՐ ՊԱՆԿԼԱՏԵՇԻ ՄԵՋ

Ասիոյ մէջ գտնուող Պանկլատէշ երկիրը ամէն տարի զոհ կը դառնայ տեղատարափ անձրեւներուն: Կարգ մը գիւղերու մէջ մանուկները դպրոց չեն կրնար երթալ, հետեւաբար դպրոցը անոնց քով կու գայ:

Ամէն տարի վիճակը Պանկլատէշի մէջ կը ծանրանայ: Մեծ քանակութեամբ եկող տեղատարափ անձրեւները կ'ողողեն Պանկլատէշի ընդարձակ տարածքները: Երկրէն մեծ բաժին մը ամբողջովին կը մնայ ջուրին տակ:

Մեկուսացած գիւղերէ դուրս ելլելու միակ միջոցը նաւակն է:

Ասիկա կը նշանակէ, որ այդ գիւղերուն մէջ ապրող մանուկները դպրոց չեն կրնար երթալ, այսպէս՝ անոնք շաբաթներ առանց ուսումի կը մնան: Իրենց դասերը շարունակելու առիթ ստեղծելու նպատակով, «Շիտ-հոսլայ Ավանիթար Սանկդա» կազմակերպութիւնը շինած է նաւակ-դպրոցներ: Ասոնք կը նաւարկեն գիւղերուն մօտ եւ կանգ կ'առնեն աշակերտները հաւաքելու համար: Երբ դասարան մը կ'ամբողջանայ, նաւակը գետին եզերքին կը կենայ, ուր դասերը կը սկսին:

Մէկ ուսուցիչ կը դասաւանդէ բոլոր նիւթերը՝ պէնկալի լեզու, անգլերէն, թուաբանութիւն, գիտութիւն...: Առտուն ամենէն փոքրերը դասի կ'երթան: Կեսօրին նաւակ-դպրոցը զանոնք տուն կը վերադարձնէ եւ կ'երթայ հաւաքելու, աւելի մեծ տարիքով աշակերտները՝ յետմիջօրէի դասերուն համար:

Պանկլատէշի մէջ ծնողները յատկապէս մտահոգ են իրենց աղջիկներով, որոնք յաճախ յարձակումներու կ'ենթարկուին: Եթէ այս նաւակ-դպրոցները գոյութիւն չունենային, անոնցմէ շատեր դպրոց պիտի չերթային, հետեւաբար կարելի չէր յուսալ, որ անոնք լաւ ապագայ ունենային:

Կազմակերպութիւնը ունի 23 նաւակ եւ ամէն տարի կ'ընդունի 2070 աշակերտ: Գոյութիւն ունի նաեւ դաստիարակչական խաղերու յատուկ երկու յարկանի նաւակ մը, որ կրնայ ընդունիլ 270 մանուկ ու պատանի:

Այժմ այս նաւակները, որոնք կը գործածուին 14 տարիէ ի վեր եւ մաշած են տարիներու ընթացքին, ամբողջովին կը նորոգուին, նոյն ժամանակ հին համակարգիչները պիտի փոխանակուին աւելի արդի համակարգիչներով եւ էլեկտրականութիւն հայթայթող մեքենաները պիտի փոխանակուին արեւուն ուժանիւթը օգտագործող հայելիներով:

Անձրեւներու եղանակին Պանկլատէշի մէկ հինգերորդը կը գտնուի ջուրերուն տակ: Զագարաւոր դպրոցներ ստիպուած կ'ըլլան իրենց դռները փակել: Զետեւաբար այս կազմակերպութեան պատասխանատուն այս գաղափարը յղացած է 2002-ին, իրար միացնել դպրոցական փոխադրակառքն ու դպրոցը, գործածելով տեղւոյն վրայ գտնուող նաւակները ստեղծելու համար այս ծփացող վայրը: Այս ձեւով, ամբողջ տարին դպրոց յաճախելու կարելիութիւնը միշտ կը մնայ եւ ասիկա գրեթէ իւրաքանչիւրի տան առջեւ:

